

ملحق (1) رقم (3)

پیوست ۳ (2)

(إنجيل يهوذا)

انجيل يهوذا

في أوائل السبعينيات من القرن الماضي اكتشف بعض الفلاحين المصريين في إحدى قرى محافظة المنيا على بعد تقريباً ٣٠٠ كم جنوب القاهرة مخطوطة "انجيل يهوذا" مكتوباً باللغة القبطية على ورق البردي، وتنقلت المخطوطة بعد ذلك بين أيادي مختلفة لتجار آثار حتى وصلت إلى يد العلماء، الذين أخذوا في تجميعها فكانت "إنجيل يهوذا".

در اوایل دهه‌ی هفتاد قرن گذشته، برخی از کشاورزان مصری در یکی از روستاهای استان «منیا» تقریباً در ۳۰۰ کیلومتری جنوب قاهره، نسخه‌ی خطی «انجيل يهوذا» که روی پاپيروس به زبان قبطی نوشته بود را کشف کردند و پس از آن، این نسخه‌ی خطی بین تاجران آثار باستانی دست به دست شد تا به دست دانشمندان رسید؛ دانشمندی که اقدام به جمع‌آوری آن کردند و به این ترتیب «انجيل يهوذا» به وجود آمد.

تمت ترجمة الوثيقة من اللغة القبطية إلى اللغة الإنجليزية في نهاية عام ٢٠٠٥ وأفرج عن هذه الترجمة في ٦ إبريل من عام ٢٠٠٦م، حيث أعلنت صحيفة الواشنطن تايمز في عددها الصادر في ٧ إبريل ٢٠٠٦ أن الجمعية الجغرافية الدولية

1. هذا الملحق يحوي توثيق مختصر عن اكتشاف إنجيل يهوذا والتحقق منه وبعض أقوال علماء مسيحيين فيه. (الملحق).

2- این پیوست، اسناد مختصری از اکتشاف و قطعی شدن انجيل يهوذا و برخی از سخنان دانشمندان مسیحی درباره‌ی آن را در بردارد (گردآورنده).

National Geographic أزاحت النقاب عن إحدى المخطوطات الأثرية أو الأناجيل التي يعود تاريخها إلى بداية القرن الثالث الميلادي.

برگردان این سند از زبان قبطی به زبان انگلیسی در پایان سال ۲۰۰۵ به اتمام رسید و در ۶ آوریل سال ۲۰۰۶^(۳) این برگردان رونمایی شد؛ جایی که روزنامه‌ی واشنگتن تایمز در ۷ آوریل ۲۰۰۶ اعلام کرد که «انجمن بین المللی جغرافیا»^(۴) نقاب از چهره‌ی دست نوشته‌های باستانی یا انجیل‌هایی برداشته است که تاریخ آن به ابتدای قرن سوم میلادی باز می‌گردد.

ومن أجل توثيق وصيانة وترجمة المخطوطة قامت الجمعية الجغرافية الوطنية ناشيونال جيوغرافيك سوسيتي The National Geographic Society بالتعاون مع مؤسسة ماسينياس للفنون العتيقة Maecenas Foundation for Ancient Art ومعهد ويت للكشوف التاريخية Waitt Institute for Historical Discovery بالتعاون مع العالم السويسري رودلف كاسر وهو أحد أكبر العلماء في الدراسات القبطية ليقوم باستعادة وكتابة ونسخ وترجمة النص الموجود في المخطوطة.

به جهت مستندسازی، حفظ و ترجمه‌ی این نوشتار خطی، «انجمن نشنال جئوگرافی»^(۵) با همکاری «موسسه هنرهای باستانی ماسیناس»^(۶) و «انستیتوی اکتشافات تاریخی ویت»^(۷) با همکاری دانشمند سوئیسی رودلف کازر که یکی از بزرگ‌ترین دانشمندان پژوهش‌های قبطی است، اقدام به استرداد، نوشتن، نسخه‌برداری و ترجمه‌ی متن موجود در نسخه‌ی خطی نمودند.

وبالفعل قامت اللجان العلمية والخبراء بتوثيق المخطوطة وتأکید عمرها باستخدام أحدث أنظمة ووسائل وأدوات التدقيق:

^۳- ۱۷ فروردین ۱۳۸۵ هـ. ش (مترجم).

^۴- National Geography

^۵- The National Geography Society

^۶- Maecenas Foundation for Ancient Art

^۷- Waitt Institute for Historical Discovery

در همین حین هیأت‌های علمی و متخصصان، اقدام به مستندسازی و مشخص کردن عمر آن با جدیدترین متدها و ابزار و ادوات با بالاترین دقت نمودند:

اختبار الكربون لتحديد عمر ورق البردي:

آزمایش کربن برای تعیین عمر کاغذ این سند:

تم أخذ عينات من ورق البردي وإخضاعها لاختبارات من الكربون المشع (كربون ١٤) بجامعة أريزونا - تكسون، وأكدت النتائج أنّ تاريخ المخطوطة هو ما بين ٢٢٠ و ٣٤٠ للميلاد، كما صرح بذلك تيم جول Tim Jull مدير مختبرات تحديد العمر بأريزونا، واختصاصي البحوث العلمية جريج هودنجس Greg Hodings.

نمونه‌هایی از پاپيروس گرفته شد و این نمونه‌ها را در دانشگاه تاکسون آریزونا در معرض آزمایشات کربن پرتوزا (کربن ١٤) قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که تاریخ سند خطی به ٢٢٠ تا ٣٤٠ میلادی باز می‌گردد؛ به طوری که «تیم جول»^(٨) مدیر آزمایشات تعیین عمر در آریزونا و متخصص پژوهش‌های علمی «گرگ هودینگز»^(٩) این مطلب را به صراحت اعلام نمودند.

تحليل الحبر:

بررسی جوهر:

قامت مؤسسة مكرون أسوشييتس المتخصصة في التحاليل الشرعية للحبر بإجراء اختبار نفاذية الحبر على عينات من الحبر المستخدم في كتابة الإنجيل وذلك بواسطة المايكروسكوب الإلكتروني transmission electron microscopy tem وأعلنت

٨- Tim Jull

٩- Greg Hodings

المؤسسة في تقريرها عن تطابق عناصر ومكونات الحبر مع العناصر التي كانت تستخدم لصناعة الحبر المعروف في القرنين الثالث والرابع الميلاديين. وكشفت التحاليل الأخرى التي أجريت بواسطة مطياف رامان Raman spectroscopy أن الحبر المستخدم احتوى أيضاً على مكّون معدني أصفر يشبه المادة المستخدمة في أحبار القرن الثالث الميلادي.

مؤسسهی مککرون^(۱۰) مرجع رسمی در بررسی جوهر با استفاده از میکروسکوپ الکترونی transmission electron microscopy تم اقدام به انجام آزمایش تطابق جوهر با نمونه‌هایی از جوهری که در نوشتن انجیل‌ها استفاده می‌شد نمود و گزارش خود را از تطابق داشتن عناصر و ترکیبات این جوهر با عناصری که برای ساختن جوهر در قرون سوم و چهارم شناخته شده بود، اعلام کرد. تجزیه و تحلیل‌های دیگری که با استفاده از «طیف‌سنجی رامان»^(۱۱) صورت گرفت مشخص نمود که این جوهر، شامل ترکیبات زرد رنگی که در جوهرهای قرن سوم میلادی استفاده می‌شد نیز می‌باشد.

اختبار التصوير الطيفي:

آزمایش تصویربرداری فراطیفی:

تم إخضاع عينات من الوثيقة لاختبارات الصور ذات الأطياف المتعددة والتي أجريت في مختبرات الطيف المتعدد بجامعة بريغهام يونج بسويسرا، وكشفت الفحوصات التي أجريت على نبات البردي المكتوب عليه "إنجيل يهوذا" أن البردي استجاب لتلك الاختبارات بنفس الطريقة التي يستجيب بها البردي القديم. كما تبين من نتائج الاختبارات الأخرى المادية أو النصية أن هذه الوثيقة هي وثيقة أصلية مصرية يعود تاريخها إلى القرن الثالث أو الرابع الميلادي.

^{۱۰} - mccrone associates

^{۱۱} - Raman spectroscopy

آزمایش‌های تصویربرداری فراطیفی بر روی نمونه‌های دیگری از این سند در آزمایشگاه فراطیفی دانشگاه برینگهام یانگ سویس به انجام رسید و تحقیقاتی که روی گیاه پاپیروسی که انجیل یهودا روی آن نوشته شده بود مشخص کرد که این پاپیروس به آزمایش‌ها به همان صورتی که پاپیروس‌های قدیمی پاسخ می‌گویند، پاسخ می‌دهد. همچنین از نتایج آزمایشات دیگری که بر روی مواد یا متن صورت گرفت، مشخص شد که این سند، سندی اصالت‌دارِ مصری است که تاریخش به قرن سوم یا چهارم میلادی باز می‌گردد.

تحلیل السياق النصي والدالي لانجيل يهوذا:

بررسی سبک و سياق متنی و معنایی انجیل یهوذا:

قام ثلاثة من كبار العلماء (وهم: المؤرخ رودولف كاسر الأستاذ السابق بجامعة جنيف ورئيس لجنة ترجمة المخطوطات التي تم العثور عليها بنجع حمادي بمصر عام 1945 م، ومارفن ماير العالم المتخصص في دراسات الإنجيل بجامعة تشابمان أورانج - كاليفورنيا، وستيفن إيميل الأستاذ المتخصص في الدراسات القبطية "المسيحية المصرية" بجامعة منستر بألمانيا) بتحليل السياق النصي والدالي لإنجيل يهوذا، وقد اتفق هؤلاء العلماء على أن المفاهيم اللاهوتية والتراكيب اللغوية هي مماثلة لتلك التي تضمنتها مخطوطات نجع حمادي، وذلك أن تلك المجموعة الكبيرة من المخطوطات والنصوص التي تم اكتشافها بنجع حمادي يعود تاريخها إلى نفس الفترة والتاريخ الذي كتب فيه إنجيل يهوذا.

سه تن از دانشمندان بزرگ اقدام به بررسی سبک و سياق متنی و معنایی انجیل یهوذا نمودند. اینان، مؤرخ رودولف کازر استاد پیشین دانشگاه ژنو و رئیس هیأت ترجمه‌ی اسناد خطی که در نجع حمادی مصر در سال ۱۹۴۵ م به دست آوردند، مارفن مایر، دانشمند متخصص در پژوهش‌های انجیلی در دانشگاه چاپمن اورانج کالیفرنیا، و استیون امیل استاد متخصص در پژوهش‌های قبطی «مسیحیت مصری» در دانشگاه مونستر آلمان بودند. این دانشمندان اتفاق نظر دارند که مفاهیم لاهوتی و ترکیب‌های لغوی این انجیل، همانند آنچه دست نوشته‌های نجع حمادی در بردارند، هستند. تاریخ

این مجموعه‌ی بزرگ از نوشتارهای خطی و متونی که در نجع حمادی کشف شد، به همان دوران و تاریخی می‌رسد که انجیل یهودا در آن به نگارش درآمده است.

تحليل بليوغرافيا الخط وطريقة نسخ المخطوطة:

تجزیه و تحلیل پالتوگرافی^(۱۲) خط و نحوه‌ی نگارش این دست نوشته:

قام ستیفن ایمیل أستاذ الدراسات القبطية بجامعة منستر بألمانيا بتحليل بليوغرافيا الخط وطريقة نسخ مخطوطة إنجيل يهوذا وقدم التقويم التالي للوثيقة: "إن الطريقة التي كتبت بها مخطوطة إنجيل يهوذا تذكرني جداً بكتابات ومخطوطات نجع حمادي".

استیون امیل، استاد پژوهش‌های قبطی در دانشگاه مونستر آلمان، به تحلیل پالتوگرافی خط و نحوه‌ی نگارش دست نوشته‌ی انجیل یهودا پرداخت و اطلاعات زیر را در مورد این سند ارائه داد: «نحوه‌ی نگارش دست نوشته‌ی انجیل یهودا، به واقع مرا به یاد نگاشته‌ها و دست نوشته‌های نجع حمادی می‌اندازد».

وقد صرح بهذا الكلام وهو يشير إلى المخطوطات القديمة والشهيرة التي تم العثور عليها في منطقة نجع حمادي. كما ذكر أيميل أيضاً بأن أي مزور في العصر الحديث لن يتمكن من استنساخ أو تزوير وثيقة كهذه: "لكي يقوم مزور بتقليد أو تزوير مثل هذه الوثيقة فإنه يلزمه ليس فقط الحصول على مادة البردي الحقيقية وليس ببساطة أي بردي ولكن البردي القديم"، وأضاف: "وعليه أيضاً أن يعرف كيف يقلد طريقة الكتابة والخط القبطي القديم المستخدم خلال تلك الفترة القديمة. علماً بأن عدد العلماء المتخصصين في الدراسات القبطية هم عدد قليل ونادر".

او در حالی به چنین نکته‌ای تصریح می‌کند که دست نوشته‌های قدیمی و مشهوری که اکتشاف‌شان در منطقه‌ی نجع حمادی صورت پذیرفته است، اشاره می‌نماید. همان‌طور که امیل نیز بیان می‌نماید که هیچ جاعلی در این زمان نمی‌تواند چنین سندی را نسخه‌برداری یا جعل کند: «برای اینکه جاعلی بتواند اقدام به جعل یا ساختن چنین سندی کند، نه تنها لازم است که او ماده‌ی اصلی پاپیروس را در اختیار داشته باشد - که این به سادگی داشتن هر پاپیروسی نیست بلکه باید پاپیروسی کهن باشد» و می‌افزاید: «به علاوه او باید بداند چگونه سبک نگارش و خط قبلی کهنی که در آن دوران کهن استفاده می‌شده است را تقلید کند؛ با توجه به اینکه دانشمندان متخصص در زمینه‌ی پژوهش‌های قبلی بسیار اندک و نادر هستند».

وأضاف أيميل قائلاً: "وعليه أيضاً أن يقوم بتأليف نص باللغة القبطية على أن يكون صحيحاً من حيث اللغة والأسلوب القبطي وأن يكون مقنعاً أيضاً. علماً بأن عدد العلماء المتخصصين الذين يمكنهم القيام بذلك هو أقل من عدد العلماء الذين يمكنهم قراءة اللغة القبطية".

و امیل اینچنین ادامه می‌دهد: «همچنین او باید متنی به زبان قبلی به وجود بیاورد که از نظر زبان و اسلوب قبلی صحیح، و قانع‌کننده نیز باشد؛ باید توجه داشت که تعداد دانشمندان متخصصی که می‌توانند به چنین کاری اقدام کنند کم‌تر از دانشمندانی است که می‌توانند زبان قبلی را بخوانند».

وهذه بعض تصريحات علماء مسيحيين عن إنجيل يهوذا (13):

اینها برخی از تصریحات علمای مسیحی درباره‌ی انجیل یهوذا است: (۱۴)

تيري غارسيا، نائب الرئيس التنفيذي للجمعية الجغرافية الوطنية، يقول: (إنجيل يهوذا من أهم الاكتشافات التاريخية الدينية خلال الستون السنة الماضية لمخطوطة قديمة غير مذكورة

13. انظر الرابط التالي: <http://www.religioustolerance.org/gospj4.htm>

14- به تارنمای مقابل مراجعه کنید: <http://www.religioustolerance.org/gospj4.htm>

في الكتاب المقدس. وقد تم إجراء مجموعة من الاختبارات لإثبات صحتها، بما في ذلك إشعاعياً، وتحليل الحبر المستخدمة، والتصوير الطيفي المتعدد، وتحليل النص والأسلوب اللغوي. وقال غارسيا: "لقد تم المصادقة عليها كعمل حقيقي من الأدب المسيحي القديم نوع ابوكريفا).

تيرى غارسيا، قائم مقام رئيس اجرايى جمعيت جغرافيايى وطنى، مى گوید: «انجيل يهودا از مهم‌ترین اکتشافات تاريخي ديني دست نوشته‌های کهن طى شصت سال گذشته که در کتاب مقدس ذکر نشده است، مى‌باشد. مجموعه‌ای از آزمایش‌ها برای اثبات صحت آن پیاده شده است. از جمله اشعه‌نگاری، تجزیه و تحلیل جوهر مورد استفاده، تصویرنگاری فراطیفی، و تجزیه و تحلیل متن و اسلوب زبانی». گارسيا ادامه مى‌دهد: «برای اطمینان از صحیح بودن آن که عملی حقیقی از ادبیات مسیحی قدیم از نوع ابوکریفا (متون تورات و انجیل) مى‌باشد».

إلین باجلز، أستاذة في جامعة برينستون، ومؤلفة معروفة لعدد من الكتب عن المسيحية المعرفية، تقول في بيان لها: (هذه الاكتشافات تنسف أسطورة تجانس الدين المسيحي، وتظهر حقاً كيف كانت الحركات المسيحية المبكرة متنوعة ورائعة).

هلن باگلز، استاد دانشگاه پرینستون و نویسنده‌ی شهیر تعدادی از کتاب‌های معروف مسیحی در یکی از سخنانش می‌گوید: «این اکتشافات افسانه‌ی تجانس دین مسیحی را بر باد می‌دهد و حقیقتاً آشکار می‌کند که چگونه جریان‌های مسیحی اولیه، متنوع و دل‌نشین بوده‌اند».

تيد ويت صاحب معهد ويت للاكتشافات التاريخية، والذي تبرع بمليون دولار للجمعية الجغرافية الوطنية لاستعادة إنجيل يهوذا والحفاظ عليه، وجعله مخطوطة متاحة للجمهور، يقول: (لم أكن أعرف الكثير عن الأيام المسيحية المبكرة حتى بحثنا في هذا الاكتشاف، وبالنسبة لي رائع جداً، ويمكنك السؤال عن الترجمة والتوضيح، ولكن من المستحيل القول إنه "إنجيل يهوذا" موضوع أو مخلوق).

تد ویت، بنیان‌گذار بنیان اکتشافات تاریخی ویت، که یک میلیون دلار به انجمن بین‌المللی جغرافیا هدیه داده است تا انجیل یهودا را بازگرداند و از آن محافظت کنند و آن را سند خطی در دسترس عموم قرار دهند، می‌گوید: «مطالب بسیاری از روزهای آغازین مسیحیت نمی‌دانستم تا اینکه در این اکتشاف کنکاش نمودیم. این موضوع برای من بسیار دل‌نشین است. شما می‌توانید ترجمه و توضیح را زیر سوال قرار دهی، اما از محالات است که گفته شود انجیل یهودا جعلی یا ساختگی است.»

وأما كارين ل. كنج، أستاذة في كلية اللاهوت في جامعة هارفارد، فهي تتساءل عن يهوذا في إنجيل يهوذا، وتحتل أن لا يكون هو يهوذا الاسخريوطي الخائن، بل الميسر للخلاص والذي أمر صلبه ممكناً، تقول عن يهوذا: (هل هو الخائن، أو الميسر للخلاص ..).

اما خانم كارن ل. كنج، استاد دانشكده‌ی لاهوت دانشگاه هاروارد، از شخصیت یهودای موجود در انجیل یهودا می‌پرسد و احتمال می‌دهد که او یهودای اسخريوطی خیانت‌کار نباشد؛ بلکه او یک رهایی‌بخش و کسی باشد که می‌تواند به صلیب کشیده شده باشد. او درباره‌ی یهودا می‌گوید: «آیا او یک خائن است؟ یا یک رهایی‌بخش؟...»

وكان الأخرى بعلماء الكنيسة أن يفعلوا كما فعلت كارين كنج لا أقل، ويبقوا ولو احتمالاً أن يكون يهوذا المصلوب في إنجيل يهوذا شخصاً آخر وليس هو يهوذا الخائن، ليدعوهم ذلك الاحتمال للبحث وطرح المسألة علمياً بدل أن يجعلوا من وهمهم مبرراً لرفض إنجيل يهوذا، وواضح أن ذلك نهجٌ بعيدٌ عن المصداقية والأمانة العلمية.

شایسته‌تر بود که علمای کلیسا حداقل همان کاری را انجام دهند که کارن کنج انجام داده است؛ و حداقل چنین احتمالی را باقی بگذارند که یهودای مصلوب در انجیل یهودا، شخص دیگری غیر از یهودای خائن باشد؛ تا این احتمال در پیچه‌ای برایشان باشد که آنها را به تحقیق و طرح مسأله‌ای علمی فرا بخواند؛ به جای اینکه خیالات و پندارهایشان را توجیهی برای نپذیرفتن انجیل یهودا قرار دهند، و روشن است که این رویکرد، روشی به دور از شان و امانت‌داری علمی است.

* * *

